

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 31.08.1988, sp. zn. 1 Cz 47/88, ECLI:CZ:NS:1988:1.CZ.47.1988.1

Číslo: 10/1991

Právní věta: K odškodnitelné ztrátě na výdělků ve smyslu ustanovení § 445 a násl. o. z. může dojít i tehdy, když poškozený v době úrazu sice nepracoval, avšak prokazatelně měl do zaměstnání nastoupit a jen v důsledku úrazu se tak nestalo.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 31.08.1988

Spisová značka: 1 Cz 47/88

Číslo rozhodnutí: 10

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody, Pracovní úraz, Ztráta na výdělků

Předpisy: 40/1964 Sb. § 445

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobkyně přednesla, že 12. 10. 1982 byla při řízení motocyklu poražena protijedoucím osobním automobilem žalované organizace, přičemž utrpěla vážný úraz. V důsledku tohoto úrazu byla dlouhodobě práce neschopná a posléze jí byl pro trvalé následky přiznán invalidní důchod. V době úrazu sice žalobkyně nebyla zaměstnána, ale měla vzápětí nastoupit do pracovního poměru u státního statku v S. Protože vzhledem k úrazu do zmíněného pracovního poměru nenastoupila, vznikla jí ztráta na výdělků. Proto se domáhala náhrady této ztráty v částce 14 313,- Kčs a ve formě měsíčního peněžitého důchodu ve výši 678,- Kčs od 1. 7. 1984.

Okresní soud v Liberci rozsudkem žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobkyni bylo uloženo zaplatit na účet okresního soudu v Liberci náklady řízení ve výši 292,80 Kčs do 1 měsíce od právní moci rozsudku. Své rozhodnutí soud odůvodnil tím, že ztráta na výdělků, kterého žalobkyně dosáhla, kdyby nastoupila do zaměstnání, není skutečnou škodou. Pro přiznání náhrady jiné škody ve smyslu ustanovení § 442 odst. 2 o. z. neshledal důvody.

K odvolání žalobkyně krajský soud v Ústí nad Labem svým rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud odůvodnil své rozhodnutí v podstatě stejným způsobem jako soud prvního stupně s tím, že nárok na náhradu za ztrátu na výdělků tu nevznikl, neboť v době nehody žalobkyně nepracovala a neměla proto žádný výdělek.

Nejvyšší soud České republiky rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČR, tak, že těmito rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Obsah náhrady při škodě občana na zdraví vyplývá z ustanovení § 444 a § 449 o. z. Náhrada ztráty na výdělku, k níž došlo při škodě na zdraví je upravena v ustanoveních § 445 a násl. o. z. Z toho lze dovodit, že ztráta na výdělku představuje zvláštní kategorii škody, kterou není možné z hlediska platné právní úpravy podřadit pod pojem skutečné nebo jiné škody, obsažený v ustanovení § 442 o. z.

K odškodnitelné ztrátě na výdělku ve smyslu ustanovení § 445 a násl. o. z. může dojít i tehdy, když poškozený v době úrazu sice nepracoval, avšak nepochybně měl do zaměstnání nastoupit a jen v důsledku úrazu se tak nestalo. I v takovém případě totiž dochází ke ztrátě na výdělku, která je důsledkem poškození zdraví (§ 445 o. z.), a to ode dne, kdy by poškozený, nebýt úrazu, do zaměstnání nastoupil.

Žádné zákonné ustanovení přitom neváže poskytování náhrady za ztrátu na výdělku z důvodu občanskoprávní odpovědnosti za škodu na zdraví na trvání výdělečné pracovní činnosti poškozeného (tzn. pracovního či jiného obdobného poměru) v době úrazu.

Právní řád naopak vychází z možnosti poskytnout náhradu za ztrátu na výdělku i po dobu výdělečné činnosti, která je v okamžiku úrazu pouze předpokládána a její výkon by začal později, nebýt úrazu a poškození zdraví z něho vyplývajících. Pracovníkům, kteří utrpěli pracovní úraz v pracovním poměru sjednaném na určitou dobu nebo při výkonu prací na základě dohody o pracovní činnosti uzavřené na určitou dobu, náleží náhrada za ztrátu na výdělku i po předpokládaném ukončení pracovněprávního vztahu, lze-li podle okolností důvodně předpokládat, že postižený by byl i dále trvale zaměstnán (§ 49 nařízení vlády ČSFR č. 54/1975 Sb., ve znění nařízení vlády ČSFR č. 24/1985 Sb. /1/). S ohledem na ustanovení § 53 písm. c) a § 54 nařízení vlády ČSFR č. 54/1975 Sb. /2/ náležela náhrada za ztrátu na výdělku též osobám (učňům, studentům, žákům), které nejsou v době úrazu výdělečně činné, je však nepochybné, že by v budoucnu (nebýt úrazu) byly. Použití uvedených pracovněprávních ustanovení týkajících se výpočtu průměrného výdělku před vznikem škody v občanskoprávních vztazích vyplývá z ustanovení § 17 odst. 1 vyhlášky č. 45/1964 Sb., ve znění vyhlášek č. 32/1965 Sb. a č. 183/1982 Sb.

Z toho vyplývá, že nebyla-li poškozená žalobkyně v době úrazu zaměstnaná proto, že skončila předcházející pracovní poměr a hodlala uzavřít nový, tato okolnost sama o sobě ještě nevyklučovala právo žalobkyně na náhradu ztráty na výdělku. Aby však bylo možné posoudit, zda žalobkyni v souvislosti se škodou na zdraví vznikla také ztráta na výdělku, bylo třeba objasnit (důkazní povinnost má v tomto směru žalobkyně), za žalobkyně skutečně měla uzavřít nový pracovní poměr u státního statku v S. (tzn. zda se např. s touto organizací dohodla alespoň na době nástupu a pracovní zařazení), od kdy a zda pouze v důsledku svého úrazu tento pracovní poměr uzavřít nemohla (jinak by byl uzavřen), takže ztratila výdělek, který by jinak - nebýt úrazu po uzavření nového pracovního poměru dosahovala.

Pro jednoznačné objasnění těchto otázek ovšem chybí v projednávané věci potřebná skutková zjištění. Především nebyla dosud vyžádána zpráva státního statku v S. o tom, zda a jaké jednání bylo s tímto státním statkem vedeno ohledně uzavření pracovního poměru se žalobkyní (zejména zda, kdy a s jakým zařazením měla žalobkyně u tohoto státního statku nastoupit), zda by ujednání o uzavření pracovního poměru bylo, nebýt úrazu, realizováno a žalobkyně by do zaměstnání skutečně nastoupila a zda a jaké jednání bylo v téže záležitosti vedeno se žalobkyní po jejím úrazu.

Teprve po řádném objasnění uvedených otázek bude možno učinit závěr o tom, zda žalobkyně

skutečně měla uzavřít nový pracovní poměr a zda k jeho uzavření nedošlo právě v důsledku uvedeného úrazu.

V kladném případě by pak bylo na soudu, aby se zabýval výší výdělku, kterého by žalobkyně v novém pracovním poměru u Státního statku v S. dosahovala. Ta by totiž byla rozhodující pro úvahu o výši požadované náhrady.

Protože soudy obou stupňů vedeny nesprávným právním názorem o povaze škody, spočívající ve ztrátě na výdělku, nezjistily skutečný stav věci potřebný pro posouzení žaloby ze všech zákonných hledisek, porušily svými rozsudky zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1 a § 153 odst. 1 o. s. ř. v souvislosti s ustanovením § 445 o. z.

Poznámky pod čarou:

1) Srov. nyní § 46 nařízení vlády ČSFR č. 223/1988 Sb.

2) Srov. nyní § 39 nařízení vlády ČSFR č. 223/1988 Sb.